LIETUVOS BANKO TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO DIREKTORIUS

SPRENDIMAS DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO

2025-06-12 Nr. 429-121
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas su draudiku sudarė būsto draudimo sutartį (draudimo liudijimas (duomenys neskelbtini)), kuria draudiko parengtų Būsto draudimo taisyklių Nr. 067[1] (toliau – Taisyklės) pagrindu ir draudimo variantu „Maksimalus“ buvo apdraustas pareiškėjui nuosavybės teise priklausantis gyvenamasis namas ir jame esantis namų turtas, esantys adresu: (duomenys neskelbtini), (toliau – draudimo sutartis). Draudimo laikotarpis – nuo 2024 m. lapkričio 8 d. iki 2025 m. lapkričio 7 d.

2025 m. vasario 21 d. pareiškėjas draudikui pateikė pranešimą apie apdraustam namų turtui padarytą žalą, t. y. pareiškėjas pranešė apie sugadintą kilimą: „Vaikas išpylė coca colą, kuri išgraužė spalvą tose vietose“ (toliau – Įvykis).

Tą pačią dieną draudikas, įvertinęs visą surinktą informaciją, priėmė sprendimą Įvykį pripažinti nedraudžiamuoju. Vadovaudamasis Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunkčio nuostatomis, draudikas nurodė, kad Įvykis laikomas nedraudžiamuoju, nes kilimui padaryta žala nedaro įtakos turto funkcionalumui ir naudojimui, tėra tik estetiniai pakitimai.

2025 m. kovo 27 d. pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką, prašydamas paaiškinti, ar toks draudimo taisyklių traktavimas nepažeidžia jo teisių ir ar jos traktuojamos teisingai. Pareiškėjas laikėsi pozicijos, kad kilimas atlieka estetinę funkciją, o dėl per Įvykį atsiradusio kilimo trūkumo ši funkcija nėra užtikrinama. Nustatęs, kad pareiškėjo pretenzija, remiantis teisės aktų reikalavimais, turėjo būti adresuota draudikui, Lietuvos bankas ją persiuntė draudikui ir paprašė pateikti motyvuotą rašytinį atsakymą.

2025 m. balandžio 14 d. draudikas, atsakydamas į pareiškėjo pretenziją, nurodė sprendimo nekeisiantis. Draudiko teigimu, padaryta žala kilimo funkcionalumui ir naudojimui įtakos neturi. Nors ant kilimo yra matomi spalvos pakitimai dėl, kaip nurodė pareiškėjas, išsipylusio gėrimo, tačiau tai niekaip netrukdo kilimo naudoti pagal paskirtį.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko sprendimu ir kreipėsi į Lietuvos banką, prašydamas išnagrinėti kilusį ginčą. Pareiškėjas draudikui kėlė reikalavimą Įvykį pripažinti draudžiamuoju ir atlyginti kilimui padarytą žalą.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas. Jame draudikas pakartojo atsakyme į pareiškėjo pretenziją išdėstytus argumentus ir aplinkybes bei prašė pareiškėjo reikalavimą laikyti nepagrįstu. Draudikas nurodė, kad kilimui padaryta žala atitinka Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunkčio sąlygą, kad nedraudžiamuoju įvykiu laikoma (neatlyginami nuostoliai) žala, „kuri nedaro įtakos pastatų, namų turto funkcionavimui ir naudojimui (estetiniai pakitimai), pavyzdžiui, dėl dangos subraižymų, įbrėžimų, įmušimų ar įtrūkimų, spalvos ar kvapo pakitimų ir pan.“

Draudiko teigimu, ant kilimo matomi spalvos pakitimai nedaro įtakos kilimo funkcionalumui – garso izoliacijos, oro kokybės gerinimo absorbuojant ore plūduriuojančias daleles, saugos dėl paslydimo, „patogumo jausmo“ funkcijoms. Draudikas atkreipė dėmesį, kad kilimas nėra naujas (dėvėtas), jo raštas margas, nevientisas, kilimas turi ir daugiau dėmių,

[1] 2021 m. kovo 30 d. redakcija, galioja nuo 2021 m. balandžio 16 d.

atsiradusių kilimo eksploatavimo metu. Atsižvelgdamas į tai, draudikas nurodė, kad surinko pakankamai sprendimą pagrindžiančių duomenų ir pagrįstai Įvykį pripažino nedraudžiamuoju, todėl prašė pareiškėjo reikalavimą atmesti kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad ginčas kilo dėl draudiko sprendimo Įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti draudimo sutartyje įtvirtintas draudžiamųjų įvykių sąlygas bei administruojant žalą užfiksuotas Įvykio aplinkybes ir nustatyti, ar draudikas pagrįstai atsisakė Įvykį pripažinti draudžiamuoju.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

CK 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja teisės aktams. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (CK 6.189 straipsnio 1 dalį). CK 6.38 straipsnyje įtvirtinti prievolių vykdymo principai įpareigoja sutarties šalis savo prievoles vykdyti sąžiningai, tinkamai, pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nėra – vadovaujantis protingumo kriterijais. Be to, kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis).

Šalių sudaryta draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką, draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas ir sąlygas. Draudimo apsauga ir jos teikimo sąlygos nustatomos tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose[2].

Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas ir kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį[3]. Taigi draudiko prievolės išmokėti draudimo išmoką pagal įstatymuose nustatytą teisinį reglamentavimą ir draudimo sutartį atsiradimas siejamas su draudžiamojo įvykio fakto nustatymu (CK 6.987 straipsnis)[4].

Remiantis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 33 punktu, draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką.

Draudimo paslaugų sutartyje nustatyti draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai apibrėžia draudiko prisiimamos rizikos mastą, sutarties apimtį ir ribas. Nedraudžiamuoju įvykiu laikytinas

[2] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015 ir kt.

[3] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.

[4] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013.

atsitikimas, kuris šalių sutarimu nelemia draudiko pareigos išmokėti draudimo išmoką[5].

Nagrinėjamu atveju draudimo sąlygas įtvirtinančiame draudimo liudijime nustatyta, kad gyvenamasis namas ir jame esantis turtas apdrausti plačiausios apsaugos draudimo variantu „Maksimalus". Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunktyje apibrėžiama plačiausia turto draudimo apsauga, kuri „apima bet kokius šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, staiga ir netikėtai įvykusius draudimo apsaugos galiojimo metu, išskyrus nedraudžiamuosius įvykius, nurodytus Taisyklių A.IV dalies 1.1–1.12 papunkčiuose ir bendrų nedraudžiamųjų įvykių sąraše (Taisyklių A.IV dalies 4 punktas)."

Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad draudikas savo sprendimą pripažinti Įvykį nedraudžiamuoju grindžia būtent Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunkčiu, kuriame nurodyta, kad nuostoliai neatlyginami dėl žalos, „kuri nedaro įtakos pastatų, namų turto funkcionavimui ir naudojimui (estetiniai pakitimai), pvz., dėl dangos subraižymų, įbrėžimų, įmušimų ar įtrūkimų, spalvos ar kvapo pakitimų ir pan."

Įvertinus minėtą Taisyklių nuostatą, darytina išvada, kad sudaryta draudimo sutartimi šalys susitarė atsiradusius estetinio pobūdžio turto pakitimus laikyti nedraudžiamaisiais įvykiais. Minėtoje sąlygoje pateikta ne tik estetinio pakitimo sąvoka (žala, nedaranti įtakos turto funkcionavimui ir naudojimui), bet ir galimi tokių atvejų pavyzdžiai, tarp jų ir spalvos pakitimai. Įvertinus minėtą Taisyklių nuostatą, manytina, kad joje reikšmingi estetinio pakitimo požymiai bei jo teisinis vertinimas atskleisti aiškiai ir suprantamai vidutiniam vartotojui.

Pareiškėjo teigimu, Įvykis atitinka draudimo sutartimi nustatytos draudimo apsaugos sąlygas, nes viena iš pagrindinių kilimo funkcijų yra estetinis vaizdas, jo grožis, o dėl Įvykio atsiradusio trūkumo ši funkcija nėra užtikrinama.

Draudikas sprendimą Įvykį pripažinti nedraudžiamuoju priėmė įvertinęs pareiškėjo pateiktas kilimui padarytos žalos nuotraukas. Draudiko vertinimu, nepaisant to, kad ant kilimo yra matomi spalvos pakitimai (galimai dėl išsipylusio gėrimo), tačiau tai niekaip netrukdo kilimo naudoti pagal paskirtį.

Draudiko teigimu kilimas, kitaip, nei teigia pareiškėjas, atlieka ne tik estetinę funkciją, tačiau ir garso izoliacijos, oro kokybės gerinimo absorbuojant ore plūduriuojančias daleles, saugos dėl paslydimo, patogumo funkcijas, o ginčui aktualus kilimas visas šias kilimams būdingas funkcijas ir toliau atlieka, nepaisant spalvos pakitimo (dėmės). Draudikas atkreipė dėmesį, kad kilimas turi ir daugiau dėmių, atsiradusių kilimo eksploatavimo metu. Draudikas laikosi pozicijos, kad nagrinėjamu atveju estetiniai kilimo trūkumai gali būti lengvai paslėpti kilimą apsukant, nes didelis kilimo plotas yra po lova.

Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas jokių objektyvių duomenų, patvirtinančių aplinkybę, kad dėl apgadinimų nebėra galimybės kilimu naudotis pagal įprastą kilimams paskirtį, o apgadinimai nelaikytini vien estetiniais, nedarančiais reikšmingos įtakos kilimo funkcionalumui, nepateikė, todėl nėra pagrindo sutikti su pareiškėjo teiginiais, kad Įvykio metu atsiradusi žala yra didesnė nei estetinė ir neatitinka Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunktyje nustatytų nedraudžiamojo įvykio sąlygų. Kartu, įvertinus pateiktas nuotraukas, pastebėtina, kad ginčui aktualus kilimas nėra visiškai vienodos spalvos, turi ir daugiau šviesesnių vietų, panašių į ginčui aktualią dėmę.

Sutiktina su draudiko argumentu, kad pareiškėjo pasirinktas draudimo apsaugos variantas „Maksimalus" nesuponuoja, kad bus teikiama absoliuti draudimo apsauga. Kitaip sakant, net ir pasirinkus maksimalų draudimo variantą, draudimo sutarčiai galioja Taisyklių nuostatos, apibrėžiančios tuos atvejus, nuostolius, kurių draudikas neatlygina, rizikas, už kurias draudikas nėra atsakingas draudimo sutarties prasme. Šie atvejai nustatyti ir aiškiai įvardinti tiek Taisyklių A.IV dalies 1.1–1.12 papunkčiuose, tiek Taisyklių A.IV dalies 4 punkte.

Įvertinus pateiktus duomenis, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai nustatytus su Įvykiu siejamus kilimo spalvos pažeidimus vertino tik kaip estetinio pobūdžio pakitimus. Kaip minėta, draudimo sutartimi šalys susitarė estetinius turto pakitimus laikyti nedraudžiamaisiais įvykiais (Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunktis). Nustatęs, jog kilimo pažeidimai atitinka draudimo sutartyje nustatytas nedraudžiamojo įvykio sąlygas, draudikas pagrįstai priėmė sprendimą Įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir nemokėti draudimo išmokos. Dėl šių priežasčių pareiškėjo reikalavimas pripažinti Įvykį draudžiamuoju atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių

[5] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-316/2013.

apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius Arūnas Raišutis